

УДК 342.9

Т. О. Ртищева
здобувач*Науково-дослідного інституту публічного права*

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОМІЧНИКА НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Законодавча гілка влади відіграє важливу роль у становленні кожного громадянського суспільства. При цьому Україна як незалежна, демократична правова держава повинна піклуватися про долю свого народу.

Народні депутати України є носіями державної влади та основними суб'єктами, що забезпечують законність і представляють український народ у вищих ешелонах суспільства. Відповідно до цього вони мають напружений графік і велику кількість роботи у різних напрямках – як в апараті Верховної Ради України, так і у взаємодії з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, державними підприємствами, установами, організаціями, а також громадянами нашої держави та іншими елітними політичними суб'єктами.

Логічно, що для того, щоб полегшити та пришвидшити роботу народного депутата України, вони мають помічників-консультантів. Завдяки цьому народні обранці ніби примножують і розширюють свій позитивний вплив на суспільні відносини з метою розроблення нових ефективних законопроектів, здійснення прийому й оброблення численних депутатських звернень, через них установлюються професійні контакти з десятками суб'єктів публічної адміністрації з метою відновлення порушених прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Оскільки всі суб'єкти публічної адміністрації у складі свого адміністративно-правового статусу мають власні права й обов'язки, то додатковим елементом виступають ще принципи.

Отже, ці обставини зумовлюють розгляд такого актуального питання, як принципи адміністративної діяльності помічника народного депутата України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти принципів адміністративної діяльності помічника народного депутата України розглядали вчені-правники О. Александров, М. Горбач, В. Гошовський, А. Григоренко, Н. Григорук, Н. Грушанська, Д. Данилюк, О. Ковальчук, А. Кожевников, О. Мудра, В. Панчук, О. Радченко, М. Развадовська, О. Ресент, Т. Убері, О. Чепель, Т. Шевченко та інші науковці. Проте вони досліджували лише окремі чинники аналізованої проблематики, зосереджуючи свою увагу на більш загальних, спеціальних чи суміжних проблемах.

Мета статті – на основі аналізу теорії держави і права, праць учених-адміністративістів, норм чинного законодавства дослідити юридичну природу принципів адміністративної діяльності помічника народного депутата України.

Виклад основного матеріалу. Принцип (від лат. *principium* – «основа, начало») – це першооснова, керована ідея, основне правило поведінки. У суб'єктивному розумінні принцип означає основне припущення, передумову, в об'єктивному розумінні – вихідний пункт, першооснову. «Тлумачний словник української мови» дає такі визначення слова «принцип»: основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку і таке інше; засада, основний закон якої-небудь точної науки; особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось; правило, покладене в основу діяльності якої-небудь організації, товариства і таке інше; переконання, норма, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці [1 с. 927].

Професор В. Галунько до характерних рис принципів адміністративного права зараховує такі положення: 1) вони формуються з метою забезпечення прав і свобод людини та громадянина і нормального функціонування громадянського суспільства та держави; 2) установлюють керівні засади-настанови, що визначають найважливіші правила, за якими здійснюється та організовується діяльність суб'єктів адміністративного права; 3) принципи адміністративного права характеризуються прогресивністю, засвідчують ідеальні для умов сучасності основоположні засади поведінки суб'єктів адміністративного права, але які є реально досяжними [2, с. 62–68].

Досить ґрунтовно і коротко розкриває поняття принципів адміністративного права професор Ю. Битяк як об'єктивно зумовлені основоположні вихідні засади, відповідно до яких формується й функціонує система та зміст цієї галузі права. На його погляд, за межами соціальної активності і практичної діяльності суб'єктів принципи адміністративного права не можуть бути сформовані й закріплені, а тим паче реалізовані [3, с. 29].

Учені-адміністративісти визначили, що принципи адміністративного права поділяються на загальні принципи адміністративного права, спеціальні галузеві принципи адміністративного

права: а) основні галузеві принципи адміністративного права; б) спеціальні принципи окремих інститутів адміністративного права [4].

З огляду на загальну теорію держави та права принципи права – це об'єктивно властиві праву відправні начала, незаперечні вимоги (позитивні зобов'язання), які ставляться до учасників суспільних відносин із метою гармонічного поєднання індивідуальних, групових і громадських інтересів. Інакше кажучи, це є своєрідна система координат, у рамках якої розвивається право, і одночасно вектор, який визначає напрям його розвитку. Тобто принципи є підставою права, вони містяться у його змісті, виступають як орієнтири у формуванні права, відбивають сутність права та основні зв'язки, які реально існують у правовій системі. У принципах зосереджено світовий досвід розвитку права, досвід цивілізації. Тому принципи права можна назвати стрижнем правової матерії [5].

Права і свободи громадянина повинні забезпечуватися на високому рівні, відповідно до стандартів ЄС та Конституції України. Ліберальна концепція визначає, що людина наділена основними правами та свободами з народження незалежно від статусу в суспільстві, безпосередньо ст. 3 Конституції України зазначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [6].

Отже, ми вважаємо, що принципам адміністративної діяльності помічника народного депутата України притаманні загальні ознаки принципів адміністративного права.

Сьогодні пріоритетним завданням для нашої держави є адаптація вітчизняного законодавства до стандартів Європейського Союзу, а оскільки народні обранці мають найбільший вплив на такий розвиток подій, то вони повинні обрати вказаний напрям як один із пріоритетних. Зокрема, це стосується роботи помічників-консультантів народних депутатів. У своїй діяльності вони повинні дотримуватися вказаного принципу, оскільки це впливає на виникнення в українського народу нової європейської правосвідомості та нових цінностей суспільства.

Помічник народного депутата у своїй роботі керується такими основними нормативно-правовими актами: Конституцією України, законами України «Про регламент Верховної Ради України», «Про затвердження Положення про помічника-консультанта народного депутата України», «Про статус народного депутата України», «Про

державну службу», іншими законами та нормативно-правовими актами України.

Насамперед, розглядаючи питання принципів адміністративної діяльності помічника народного депутата України, треба звернути увагу на конституційне законодавство, в якому містяться основні положення щодо напрямів функціонування парламенту України:

1) принцип законності (або як його ще називають «легітимність») діяльності помічника народного депутата України. Цей принцип спирається на те, що всі суб'єкти адміністративно-правових відносин повинні дотримуватися Конституції та законів України, а також працювати не допускаючи свавілля в діяльності державних органів;

2) принцип гласності діяльності помічників народних депутатів України означає, що громадяни повинні мати змогу спостерігати за роботою парламенту, а відповідно – за помічниками народних обранців;

3) принцип ведення роботи помічників-консультантів державною мовою, який означає що під час виконання своїх службових обов'язків, вони повинні спілкуватися та складати процесуальні документи державною мовою;

4) принцип добросовісності (компетентності) роботи помічників народних депутатів, що являє собою необхідність чесної, а також сумлінної поведінки суб'єктів під час виконання своїх юридичних обов'язків і здійснення своїх суб'єктивних прав;

5) принцип єдиноначальності та колегіальності є проявом єдності протилежностей, тобто співпраці вищих органів державної влади з нижчими для ефективного досягнення поставлених завдань і цілей, також належить до роботи помічників народних депутатів;

6) принцип поваги помічників народних депутатів до прав і свобод, честі та гідності людини і громадянина, цей принцип закріплений у найвищому Законі України – Конституції (ст. 3): людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [6].

Отже, для діяльності помічника народного депутата України притаманні загальні принципи діяльності органів законодавчої влади, до яких, зважаючи на специфіку їхньої діяльності, треба зарахувати такі: принцип законності (легітимності), принцип гласності, принцип ведення роботи помічників-консультантів державною мовою, принцип добросовісності (компетентності), принцип єдиноначальності та колегіальності, принцип поваги до прав і свобод, честі та гідності людини і громадянина. Також загальні принципи діяльності парламенту є основою професійної діяльності помічника народного депутата України та розкриті у відповідних нормативно-правових

актах, що визначають засади функціонування Верховної Ради України.

Тож до принципів діяльності помічника народного депутата треба зарахувати такі: загальні принципи діяльності парламенту (засади, що є основою діяльності посадових осіб Верховної Ради України), адміністративно-функціональні принципи діяльності помічника народного депутата України, морально-етичні принципи діяльності помічника народного депутата України.

Отже, принципи діяльності помічника народного депутата плавно поєднуються з його основними завданнями, а тому до адміністративно-функціональних принципів діяльності помічника народного депутата треба зарахувати такі:

- принцип взаємодії помічника з народним депутатом;

- принцип взаємодії з апаратом Верховної Ради України;

- принцип уникнення конфлікту інтересів (під час виконання своїх обов'язків не допускати дій, що можуть негативно впливати на виконання повноважень народного депутата України, утримуватися від заяв і вчинків, що компрометують народного депутата України) [7];

- принцип неупередженості (помічник-консультант повинен утримуватися від вчинків і дій, які могли б викликати сумнів у об'єктивному і сумлінному виконанні їхніх посадових обов'язків);

- принцип якісного надання адміністративних послуг у сфері їхньої професійної діяльності.

Відповідно до морально-етичних принципів діяльності помічника народного депутата ми зараховуємо дотримання помічником народного депутата відповідних фундаментальних засад, до яких передусім треба зарахувати таке: повагу до гідності і честі людини, дотримання принципів доброчесності, професійності та толерантності в поєднанні професійних засад щодо координації та взаємодії помічника-консультанта з народним депутатом, який є його роботодавцем, з апаратом Верховної Ради України, з громадянами, органами місцевого самоврядування, органами державної влади, місцевого самоврядування, державними підприємствами, установами та організаціями.

Висновки. Отже, принципи діяльності помічника народного депутата України – це провідні засади, позитивні законодавчі положення, загальні настанови, які впливають із міжнародних норм і національного законодавства, відповідно до яких побудований та функціонує парламент України та згідно з якими помічники-консультанти здійснюють адміністративну діяльність у сфері виконання своїх службових прав та обов'язків, головна мета яких – професійна допомога народним депутатам України.

Література

1. Новий тлумачний словник української мови: у 4-х т. / Укл. В. Яременко, О. Сліпушко. Київ: «Аконіт», 1998. ОБУ-РОБ. – 927 с.

2. Галуцько В. Адміністративне право України: у 2-х т. / В. Галуцько, М. Пихтін, С. Діденко та ін. – Херсон: ХМТ, 2011. – Т. 1: Загальне адміністративне право. – 320 с.

3. Битяк Ю. Адміністративне право України: підручник. / Ю. Битяк, В. Гаращук, О. Дьяченко та ін. – Київ: «Юрінком Інтер», 2006. – 544 с.

4. Принципи адміністративного права. – Інститут публічного права, 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://sipl.com.ua/?page_id=1517.

5. Теорія держави і права: підручник. – Харків: «Консум», 2001. – 624 с.

6. Конституція України: Конституція, Закон від 28 червня 1996 р. – № 254. // Офіційний вісник України від 1 жовтня 2010 р. – № 72.

7. Положення «Про помічника-консультанта народного депутата України». – Київ: «Парламентське видавництво», 2006. – 15 с.

Анотація

Ртищова Т. О. Принципи адміністративної діяльності помічника народного депутата України. – Стаття.

У статті на основі аналізу теорії держави і права, праць учених-адміністративістів, норм чинного законодавства досліджено принципи діяльності помічника народного депутата України. Зроблено висновок, що принципи діяльності – це провідні засади, позитивні законодавчі положення, загальні настанови, які впливають із міжнародних норм і національного законодавства, відповідно до яких побудований і функціонує парламент України та згідно з якими помічники-консультанти здійснюють адміністративну діяльність у сфері виконання своїх службових прав та обов'язків, головна мета яких – професійна допомога народним депутатам України.

Ключові слова: принципи, помічник-консультант, адміністративна діяльність, Верховна Рада України, органи державної влади.

Аннотация

Ртищова Т. А. Принципы административной деятельности помощника народного депутата Украины. – Статья.

В статье на основе анализа теории государства и права, трудов ученых-административистов, норм действующего законодательства исследованы принципы деятельности помощника народного депутата Украины. Сделан вывод, что принципы деятельности – это ведущие принципы, положительные законодательные положения, общие установки, вытекающие из международных норм и национального законодательства, согласно которым построен и функционирует парламент Украины и согласно которым помощники-консультанты осуществляют административную деятельность в сфере исполнения своих служебных прав и обязанностей, главная цель которых – профессиональная помощь народным депутатам Украины.

Ключевые слова: принципы, помощник-консультант, административная деятельность, Верховная Рада Украины, органы государственной власти.

Summary

Rtyshcheva T. O. Principles of administrative activity of Ukraine's population deputy. – Article.

In the article, on the basis of the analysis of the theory of state and law, the works of scientists-administrators, the norms of the current legislation, the principles of the assistant to the people's deputy of Ukraine are researched. It is concluded that the principles of activity are the guiding principles, positive legal provisions, general

guidelines arising from international norms and national legislation, according to which the parliament of Ukraine is constructed and functioning, according to which assistant consultants carry out administrative work in the field of performance of their official rights and duties, the main purpose of which is professional assistance to people's deputies of Ukraine.

Key words: principles, assistant-consultant, administrative activity, Verkhovna Rada of Ukraine, bodies of state power.